

# DRILLBOEKJE VOOR PROFESSIONALS

Contextinformatie en handvatten voor professionals



# INTRODUCTIE

Sinds haar intrede in Nederland in 2017 is er toenemende aandacht voor het fenomeen drillrap. De jonge muziekstroming onderscheidt zich van andere hiphopgenres door geweld centraal te stellen. Drillrappers beledigen hun tegenstanders expliciet en dagen hen uit via muziekvideo's. In Amsterdam zien we vanaf begin 2018 dat steeds meer jongeren drillrap gaan maken. Sommigen maken zich hier zorgen over omdat dit zou aanzetten tot geweld. Drillrap zou volgens sommige mediaberichtgeving een leven in de criminaliteit verheerlijken en maken dat jongeren wapens steeds normaler gaan vinden. Helemaal na een aantal ernstige geweldsincidenten in de stad waarbij drillrappers betrokken waren, wordt vaak beschuldigend naar de muziekstroming gekeken. Een verband tussen drillrap als muziekstroming en gewelddadige of criminele excessen blijkt echter genuanceerder te liggen.

De symbolen in de muziek zijn voor buitenstaanders vaak lastig te begrijpen en vergen duiding en nuance. Het is belangrijk dat professionals die met jongeren werken drillrap binnen een bredere context leren plaatsen, in plaats van het als een geïsoleerd fenomeen te bezien. De boodschap die dit boekje uitdraagt is om **niet enkel op drillrap als gewelddadige uitingsvorm te focussen, maar drillrap als een onderdeel van bredere fenomenen en ontwikkelingen binnen de jeugd- en straatcultuur te zien**. Dit zorgt niet alleen voor een betere inschatting van de vermeende gewelddadige excessen van drillrap, maar zorgt er tegelijkertijd voor dat de achterliggende redenen waarom jongeren drillrap maken duidelijk worden. Dit document beoogt daarom allereerst het fenomeen en de context van drillrap te duiden, waarna het handvaten voor professionals biedt.

De gemeente Amsterdam en het Actiecentrum Veiligheid en Zorg hebben dit drillboekje ontwikkeld om professionals die te maken krijgen met drillrap goed toe te rusten. Het drillboekje is tot stand gekomen door de aanhoudende vraag onder professionals die werken met jongeren naar informatie over het drillrap fenomeen. Er is gebruik gemaakt van wetenschappelijk onderzoek en van observaties en ervaringen van experts uit de Amsterdamse praktijk.



## DEEL 1 WAT IS DRILLRAP?

---

- 1 DE INTERNATIONALE DRILL ROUTE
- 2 DE MUZIEKVIDEO'S: ONDERZOEK NAAR DE AMSTERDAMSE CONTEXT
- 5 CONTEXTUELE INTERPRETATIE: LINK MET GEWELD?
- 6 DE CONSUMENTEN
- 7 GROEPEN EN FACILITATORS

## DEEL 2 HANDVATTEN

---

- 8 KIJK VOORBIJ HET GESCHETSTE BEELD
- 9 MAAK JONGEREN ONLINE WEERBAAR
- 9 BEREIK JONGEREN MET BEHULP VAN HUN SOCIALE EN LOKALE CONTEXT
- 10 PAS OP VOOR HET BEVESTIGEN VAN IMAGO'S
- 10 HELP JONGEREN OM IMAGO'S LOS TE LATEN
- 10 EIGEN VERDIEPING IN DRILLRAP: OPENBARE HULPBRONNEN
- 13 EXPERTLIJST
- 14 REFERENTIELIJST

DEEL 1

---

# WAT IS DRILLRAP?



# DE INTERNATIONALE DRILL ROUTE



## VERENIGDE STATEN

2010

Drillrap vindt haar oorsprong in Chicago, waar hiphop een weerspiegeling is van de omstandigheden op straat. In de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw kwam *gangstarap* op vanwege de vele *gangs* (bendes) in Amerikaanse steden. Door intensieve politie interventies brokkelde deze gangs af in meerdere en kleinere groepen. Deze groepen hielden zich voornamelijk bezig met het dealen van kleine hoeveelheden drugs. Als een muzikale reflectie van de straat zien we vanuit *gangstarap* dan ook *traprap* ontstaan, waar het dealen van drugs ('trapping') een centraal thema is. De concurrentie tussen deze kleinere groepen heeft er mede voor gezorgd dat vuurwapengeweld rond 2010 toenam in het zuiden van Chicago. Hieruit is drillrap geboren; het woord 'drill' refereert aan het schietende geluid van een automatisch geweer. Geweld is dan ook het centrale thema binnen drillrap, waar het soms ook invloeden van *gangstarap* en *traprap* bevat. Al met al kan hiphop gezien worden als een reflectie van de omstandigheden op straat, waarbinnen drillrap het toegenomen geweld weerspiegelt.



## ENGELAND

2012

Jongeren in Engeland zagen de ontwikkeling in de Verenigde Staten en begonnen eveneens drillrap te maken. Ook hier zien we dat de lokale context een grote invloed heeft op de muzikale thema's en stijlelementen. Door Amerikaanse drillrap te combineren met de populaire Britse hiphopgenre '*grime*' klinkt Britse drillmuziek net anders dan Amerikaanse drillmuziek. Het tempo ligt hoger, er worden andere termen gebruikt en de *beats* (het instrumentale element) klinken donkerder en minimalistischer. Ook zijn de videoclippen enigerwijs anders; Britse drillrappers tonen voornamelijk messen in videoclippen omdat het vanwege strengere wetgeving moeilijker is om aan een vuurwapen te komen. Ook dragen ze, in tegenstelling tot vele van hun Amerikaanse evenknieën, gezichtsbedekkingen en 'straatmerken' als Nike, Adidas en Northface (Thapar, 2017; Ilan, 2020). Ondanks dat geweld het centrale thema van Britse drillrap blijft, zien we dat de lokale omstandigheden wederom de uiterlijke verschijningsvormen van drill muziekvideo's bepalen.

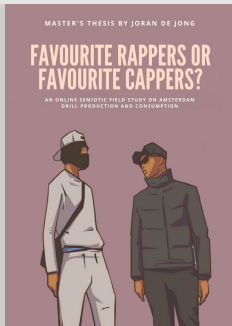


## NEDERLAND

2017

Nederlandse drillrap is sterk geïnspireerd door Britse drillrap. Veel termen zijn afkomstig van Britse drillrap, maar ook visuele elementen worden geïmiteerd. Sinds 2017 neemt het aantal producties van Nederlandse drillrap binnen Amsterdam, Rotterdam en Den Haag toe. Deze steden hebben hun eigen stadsculturen die soms zeer lokaal uiteen kunnen lopen. Dit zie en hoor je terug in de drillmuziek. De muziekvideo's kunnen op het eerste gezicht veel op elkaar lijken en hetzelfde klinken, maar verschillen lokaal gezien juist van elkaar. Zowel Rotterdams als Amsterdams onderzoek stellen namelijk dat de muzikale thema's en stijlelementen sterk kunnen verschillen tussen buurten binnen dezelfde stad (Roks & van den Broek, 2020; de Jong, 2021). Bijvoorbeeld, in Amsterdam Zuid-Oost worden statistisch gezien minder wapens getoond in muziekvideo's dan in Amsterdam Nieuw-West. Ondanks dat Nederlandse drillrap dus op Britse drillrap lijkt, vormen de lokale omstandigheden wederom hoe het klinkt en eruitziet.

# DE MUZIEKVIDEO'S: ONDERZOEK NAAR DE AMSTERDAMSE CONTEXT



Het bovenstaande heeft geschetst dat drillrap door lokale omstandigheden kan verschillen tussen buurten, steden en landen. In juli 2021 is een onderzoek naar de symboliek en dynamieken van de Amsterdamse drillrapscene uitgevoerd. Deze zijn gedetailleerd beschreven, waardoor de muziek en de achterliggende context geduid kan worden. Er zijn hierbij 173 muziekvideo's geanalyseerd; dit is voor zowel het beeld als voor audio gedaan (de Jong, 2021).

## AUDIO

Het instrumentale element (de *'beat'*) van Amsterdamse drillrap heeft een hoog tempo (ongeveer 120 'beats per minuut'), een zware bas, minimalistische melodieën en een onheilspellend karakter. Op de vocalen worden technieken en audio effecten toegevoegd om het gevaarlijke en gewelddadige imago van drillrappers te versterken. Net als de beats, zijn veel termen die gebruikt worden binnen Amsterdamse drillrap ontleend aan de Britse variant, welke gecombineerd worden met de Nederlandse straattaal. Woorden als *'neek'* (samentrekking tussen *'nerd'* en *'geek'*), *'opp'* (opponent) en *'shank'* (mes) zijn hier voorbeelden van. Het kan voor buitenstaanders hierdoor lastig zijn om de teksten volledig te volgen of te begrijpen.

**Een voorwaarde om muziek als drillrap te bestempelen is dat geweld het centrale thema is** (Stuart, 2020, p. 3). Logischerwijs zijn de symbolen in de tekst van Amsterdamse drillrap eveneens gewelddadig, met bijvoorbeeld gerichte bedreigingen (17% van de muziekvideo's), ongerichte bedreigingen (83% van de muziekvideo's) en vele beledigingen. Bepaalde gedragingen binnen de drillcultuur zijn statusverhogend en bevestigen tegelijkertijd hun authenticiteit; hier rappen Amsterdamse drillrappers dan ook vaak over. Zo is het ongedeerd betreden van een rivaliserend territorium (*'opp block'*) statusverhogend. Dit is voor individuen die deze buurt 'vertegenwoordigen' juist statusverlagend omdat zij hun buurt ogenschijnlijk niet verdedigen. Ook zou het wegrennen van een conflict (*'dashen'*), of het onbewapend op straat lopen, slecht zijn voor de status. Het actief zoeken naar een conflict (*'lurken'*) bevestigt juist het gewelddadige imago. Het niet voldoen aan de gedragsverwachtingen wordt *lacken* genoemd en is iets wat drillrappers willen vermijden om hun status hoog te houden. Ook geeft het rappen over criminele activiteiten (stelen, fraude, drugsdealen) meer aanzien, evenals het ontkomen aan de politie. **De gewelddadige en criminele symbolen in de muziek hoeven echter niet te betekenen dat drillrappers ook daadwerkelijk gewelddadig of crimineel zijn.** Het blijven muzikale performances die vaak beperkt blijven tot symbolische communicatie omtrent een gewelddadig of crimineel imago.

Drillrap hoeft echter niet altijd gewelddadige of criminele symbolen te bevatten; de verhaallijnen gaan ook af en toe over hun kwetsbare positie in de maatschappij. Ondanks dat het tonen van emoties regelmatig als 'zwak' gezien wordt, wordt er sporadisch gerapt over de moeilijke omstandigheden in de buurt, het voorbestemde criminele leven, de weinige financiële middelen waarmee ze moe(s)ten opgroeien en verdriet. Dit is terug te horen in het nummer 'Bodem' van Biggskaki:

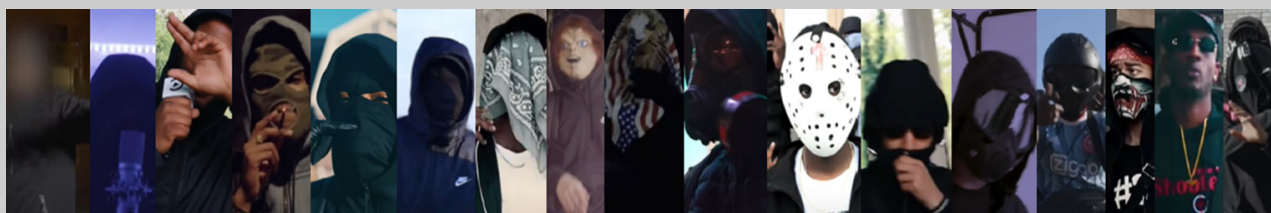


*"Mama die had het niet breed, dus ik ging de straat op voor die cake [geld]. Sinds een kleine jongen moest ik overwegen dus ik maakte keuzes om te overleven. Mijn vader die was er niet, mijn moeder die stond er alleen voor. Zoveel tegenslagen, maar ik geef niet op want ik moet zorgen voor de fam[ilie]."*

Op zichzelf dragen de teksten over maatschappelijke uitsluiting bij aan het straatimago wat ze proberen te creëren. Men hoort pas bij de subcultuur wanneer men geen onderdeel is van de conventionele maatschappij. De uitingen over maatschappelijke uitsluiting hoeven daarom niet altijd de werkelijkheid te zijn. Het kan ook een uitvergroting zijn van hun beleving of simpelweg deel uitmaken van hun online muzikale performances. Het is wel belangrijk om naar deze uitingen te luisteren en deze serieus te nemen; drillrappers kunnen veel vertellen over de redenen waarom ze zichzelf op een bepaalde manier profileren. Ook zijn er regelmatig teksten te horen die duiden op ondernemende activiteiten, zoals het opzetten van een eigen bedrijf of het rappen over (en tonen van) merchandise. Sommige uitingen en gedragingen kunnen dus ook een manier zijn waarmee ze (denken) een legale inkomstenbron (te) kunnen verdienen.

## BEELD

Drillmuziek is meer dan alleen muziek; de bijbehorende video's kunnen niet onderbelicht blijven. De muziekvideo's laten misschien wel net zoveel zien als dat er via de tekst verteld wordt. Zo proberen Amsterdamse drillrappers via hun kleren een gevaarlijk en crimineel imago van zichzelf neer te zetten. **Dit betekent niet dat ze ook daadwerkelijk gevaarlijk en crimineel zijn; het blijft een muzikale performance.** Via verschillende soorten gezichtsbedekkingen meten drillrappers zichzelf een criminele identiteit aan onder het motto 'no face, no case' (geen gezicht, geen vervolging). Verder proberen ze door volledig zwarte outfits te dragen een imago neer te zetten van iemand die vanwege criminaliteit anoniem wilt blijven voor de overheid. In tegenstelling tot de bredere hiphopcultuur – en straatcultuur – zien we zelden dat deze kleren van designermerken (Gucci, Prada, Louis Vuitton) zijn. Binnen de drillcultuur ligt minder de nadruk op materiële welvaart; zo zien we veel merken die lijken te vertellen dat ze tot 'de straat' behoren (Nike, North Face, Adidas).



Drillrappers gebruiken handgebaren om te verwijzen naar de buurt of drillgroep die zij vertegenwoordigen. Dit doen ze door met hun handen kenmerkende letters van de groepsnaam of cijfers van hun postcodegebied na te bootsen. Ook gebruiken ze hun handen om anderen uit te dagen. Dit doen ze door met de andere hand een (nagebootste) pistool te richten op het handgebaar van een vijandelijke groep. Dit heet 'een K zetten op [...]'] en wordt in de drillcultuur tekstueel aangeduid door de letter 'k te zetten achter de groepsnaam.



Om zo 'straat' mogelijk over te komen tonen drillrappers regelmatig objecten in muziekvideo's die verwijzen naar criminele activiteiten of een criminele levensstijl. Denk hierbij aan koevoeten, pinpassen voor pinpasfraude, een wietkwekerij of een enkelband. Verder worden in drillrapvideo's vaak wapens getoond. Een mes wordt in 31% van de geanalyseerde Amsterdamse muziekvideo's getoond en een vuurwapen in 23% van de video's. In totaal wordt er in **42%** van de geanalyseerde muziekvideo's een wapen getoond (dit kan zowel een mes, vuurwapen of beiden zijn). Het tonen van dergelijke objecten draagt bij aan een gewelddadig imago. In de videoclippen kunnen echter ook 'dummies' (nepwapens) gebruikt worden.



Het symbolisch vertegenwoordigen en uitdagen van specifieke gebieden staat centraal in de drillcultuur en is dus ook een belangrijk element in muziekvideo's. Ze vertegenwoordigen vaak hyperlokale (zeer micro) gebieden; een plein, flat of zelfs een straat. Dit is terug te zien in de namen van drillgroepen als Kruitberg Chamo's (KBC) en Kikkenstein Bende (KSB). Hierdoor staan drillrappers dan ook vaak voor identificeerbare plekken die verwijzen naar hun buurt. De setting in een muziekvideo kan echter ook provocerend zijn: bij politieauto's en -agenten, in de buurt van rivalen of op een plek waar een (fataal) incident heeft plaatsgevonden.



*De gebruikte schermafdrucken zijn afkomstig uit het scriptieonderzoek van de Jong (2021).*



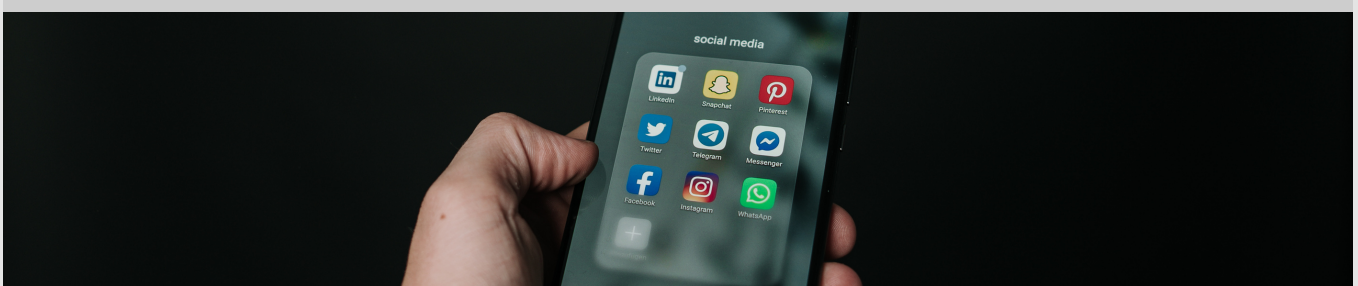
# CONTEXTUELE INTERPRETATIE: LINK MET GEWELD?

Het symbolische geweld in drillrap roept vele vragen op over de excessen van de muziekstroom in de openbare ruimte. Vele media stellen een causaal verband aan de kaak, waarbij drillrap aan zou kunnen zetten tot een toename in geweldsincidenten en messenbezit (zie Bahara, 2019).

Rotterdams onderzoek naar het verband tussen drillrap en politieregistraties blijkt echter geen direct causaal verband te vinden (Roks & van den Broek, 2020). Het blijft met betrekking tot deze relatie vaak beperkt tot gewelddadige symbolen binnen de muziek. Dit komt onder andere omdat een fysieke confrontatie tussen twee of meer partijen naar aanleiding van enkel muzikale uitingen vaak uitblijft.

Wel wordt er gewaarschuwd dat gewelddadig online gedrag niet vrijblijvend is en wel degelijk risico's met zich meebrengt. Sociale media zijn tegenwoordig een fundamenteel onderdeel geworden voor de identiteitsvorming van jongeren – en daarmee ook voor drillrappers. Online en offline werkelijkheden lopen hierbij dusdanig door elkaar heen dat jongeren geen onderscheid meer maken tussen een online werkelijkheid en een offline werkelijkheid. Dit geldt ook voor de straatcultuur, die zich in toenemende mate online afspeelt. Omdat jongeren gemakkelijk een online straatimago kunnen creëren, ontstaat het risico dat zij onder druk worden gezet om dit imago in de offline leefwereld navolging te geven. Drillrap is een exemplarisch onderdeel van deze ontwikkeling, waarbij drillrappers onder druk worden gezet om online muzikale uitingen navolging te geven. Desalniettemin blijven – nogmaals – fysieke confrontaties als gevolg van drillmuziek vaak uit. **Volgens Roks en van den Broek (2020) is het belangrijk om juist naar risicovol gedrag op sociale media, in plaats van drillmuziek, te kijken bij het verklaren van steekincidenten onder jongeren.**

Ook in Brits onderzoek wordt er gesteld dat een direct verband tussen drillrap en geweldsincidenten niet aan de orde is. De achtergestelde sociaaleconomische positie en het gebruik van sociale media zouden met betrekking tot geweld *tussen drillrappers* meer verklarend zijn (Ilan, 2020; Lynes et al., 2020). Zij beweren dat het belangrijk is dat de overheid de muzikale uitingen juist interpreteert (Fatsis, 2019; Ilan, 2020, Scott, 2020). Daarbij moeten de symbolen niet altijd letterlijk genomen worden, maar juist gezien worden in de context van de bredere *online* straatcultuur. Hierbij is het belangrijk om online stoerdoenerij niet altijd letterlijk te nemen; een onjuiste interpretatie hiervan wordt 'analfabetisme van de straat' genoemd (Ilan, 2020). Net als de straatcultuur, verschuift stoerdoenerij namelijk ook naar het online domein. Niet elke uiting is er dan ook op gericht om een daadwerkelijke fysieke confrontatie uit te lokken.

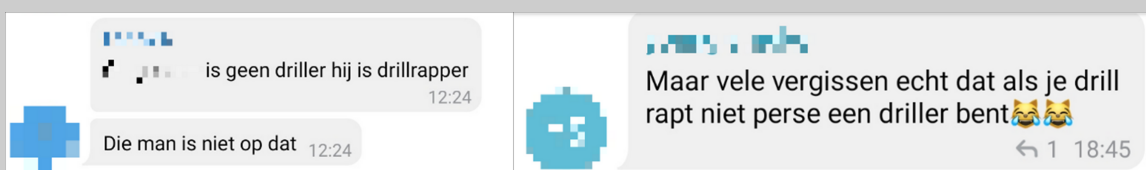


# DE CONSUMENTEN

In onderzoek naar de Amsterdamse drillscene zijn drillconsumenten – gedefinieerd als *'individuen die zich binnen online drillgemeenschappen uitlaten over drill'* – onderzocht. Zij bediscussiëren – en reageren dagelijks op – de muziek en de nieuwste gebeurtenissen in de drillscene. Over het algemeen lijken ze de muziekvideo's te beoordelen aan de hand van de mate waarin het 'ongecensureerd', 'echt', 'rauw', 'gewelddadig' en 'respectloos' klinkt en eruitziet.

**Gewelddadige symbolen worden dan ook beloond met meer aandacht.** Uit statistische analyse blijkt namelijk een positieve samenhang te bestaan tussen het aantal keer dat een Amsterdamse drill muziekvideo bekeken is en het gemiddeld aantal gewelddadige symbolen in een muziekvideo (de Jong, 2021, pp. 131-132). Met andere woorden: consumenten kunnen over het algemeen aangetrokken worden tot gewelddadige uitingen en vertoningen binnen drillmuziek. Digitaal onderzoek op YouTube toont eveneens aan dat gewelddadige inhoud in drill-gerelateerde video's beloond wordt met meer weergaven (Legerstee & Lutkenhaus, 2021). Jongeren kunnen volgens dit onderzoek vastzitten in een 'online filter bubbel', waarbij de digitale inhoud die zij tegenkomen door algoritmes gestuurd worden. Hierdoor kunnen ze, op basis van hun kijkhistorie, steeds meer video's te zien krijgen waar geweld in voorkomt. Er wordt gewaarschuwd dat jongeren hierdoor hetgeen wat zij online zien als de *enige* werkelijkheid kunnen ervaren (Roks & van den Broek, 2020, p. 137).

Echter, de consumenten lijken de persoon achter de muziek belangrijker te vinden binnen hun beoordeling. **Drillrap is een identiteitskunst**; de beoordelingscriteria lijken voornamelijk te liggen rondom de beoogde authenticiteit van de desbetreffende drillrapper, in plaats van de daadwerkelijke muziek. Hierbij maken consumenten onderscheid tussen 'drillrappers' als muzikanten en 'drillers' als individuen met een gewelddadige levensstijl. Zij beoordelen of de gewelddadige performances van drillrappers wel 'echt' zijn.



Toch blijken er veel tegenstrijdige opvattingen te bestaan over wat een drillrapper 'authentiek' maakt; er zijn geen eenduidige gedragsregels voor een hogere status. Om de authenticiteit van een drillrapper te bevestigen of te ontcrachten, verwijzen consumenten vaak naar geweldsincidenten waar hij een dader of slachtoffer van geweest zou zijn. Bijvoorbeeld: *'[drillrapper A] is een echte driller want hij heeft [drillrapper B] neergestoken, hij rapt echt over wat hij leeft!'*. Omdat deze berichten vaak permanent online blijven staan, kunnen dit soort discussies ertoe leiden dat het imago van een drillrapper hem een lange tijd blijft achtervolgen. Binnen- en buitenlandse literatuur stellen dat permanente online imago's een stap weg van de straat kunnen bemoeilijken (Ilan, 2015, 2020; Roks & van den Broek, 2020; Stuart, 2020).

*De gebruikte schermafdrucken zijn afkomstig uit het scriptieonderzoek van de Jong (2021).*

# GROEPEN EN FACILITATORS



## GROEPSDYNAMIEKEN

Binnen de Amsterdamse context zijn er 17 zelf-benoemde drillgroepen geïdentificeerd (de Jong, 2021, pp. 197-207). **Drillgroepen zijn echter sterk aan verandering onderhevig, waarbij drillrappers af en aan lid kunnen zijn van een drillgroep.** Ook vetes tussen drillgroepen lijken zowel in bestaan als in intensiteit regelmatig te veranderen. Voor een overzicht van Amsterdamse drillgroepen ten tijde van juli 2021 kunnen pagina's 197 tot 207 van het onderzoek van de Jong (2021) geraadpleegd worden, maar dit is dus niet een actueel overzicht. Omdat de groepsdynamieken veel van elkaar verschillen is het belangrijk om enkele bijzonderheden aan te brengen:

- Lidmaatschap tot een drillgroep is dynamisch: drillrappers kunnen lid zijn van meerdere groepen tegelijk.
- Lidmaatschap tot drillgroepen is veranderlijk: drillrappers kunnen groepen verlaten en aansluiten bij andere groepen. Het is echter nog nooit gebeurd dat ze 'overlopen' naar rivaliserende groepen; dit zijn vaak 'geallieerde' groepen.
- Groepen hoeven niet enkel uit 'drillrappers' te bestaan: groepen kunnen ook een combinatie van drillrappers, niet-drillrappers of simpelweg vrienden zijn.
- 'Drillgroepen' hoeven niet altijd 'groepen' te zijn en kunnen in enkele gevallen ook uit twee personen bestaan.
- Muziek van drillgroepen kunnen op het eerste gezicht veel op elkaar lijken, maar verschillen op thematisch en esthetisch gebied juist veel van elkaar. Elke drillgroep maakt andere soorten drillmuziek.



Illustratie: Annminina, Dreamstime.com

## FACILITATORS: ONDERSTEUNEND PERSONEEL

In het onderzoek naar Amsterdamse drillrap wordt het 'ondersteunend personeel' gezien als personen die de productie van de muziek faciliteren. Omdat ze vanwege hun faciliterende rol ook deel uitmaken van het sociale netwerk van drillrappers, is het relevant om hen te bespreken. In het onderzoek worden videografen en beatproducenten besproken, maar het kunnen ook labelbazen, het management of tekstschrijvers zijn (de Jong, 2021). Videografen begeleiden het gehele proces van de muziekvideo: ze nemen de videoclip samen met de artiest(en) op, bewerken deze achteraf en maken het tot één geheel. Beatproducenten zijn degenen die het instrumentale element van de muziek faciliteren en uiteindelijk de 'audiotracks' tot een geheel verfijnen. Beiden dragen bij aan het imago van drillrappers door technieken toe te passen die hen gewelddadiger of gevaarlijker over laten komen. Toch wordt vaak de misvatting gemaakt dat videografen en beatproducenten ook lid zijn van een drillgroep. Zij behoren namelijk niet tot drillgroepen en opereren vaak onafhankelijk, waardoor het regelmatig voorkomt dat dezelfde videografen of beatproducenten samenwerken met rivaliserende groepen. Het lijkt hierbij dat zij voor de muziek (en daarmee het imago van drillrappers) een faciliterende rol hebben, maar afzijdig blijven in onderlinge vetes.

## DEEL 2

---

# HANDVATTEN



Bron: Aart-Jan Venema, de Groene Amsterdammer

In deel 2 worden er voor professionals handvatten beschreven voor drill-gerelateerde casuïstiek. Er wordt hierbij geput uit aanbevelingen afkomstig uit wetenschappelijk onderzoek en ervaringen uit de praktijk. De insteek is niet dat het een lijst aan concrete interventies biedt, maar dat het inzichten geeft die afgewogen kunnen worden. Daarna worden er openbare bronnen aangereikt die kunnen helpen bij het duiden van, en inleven in, de belevingswereld van drillrap.

## KIJK VOORBIJ HET GESCHETSTE BEELD

Drillrap wordt gebruikt om een gewelddadig imago op te bouwen. Alhoewel dit velen tot de borst kan stuiten, maakt dit een individu niet gewelddadig. Verkeerde of te letterlijke interpretaties van taal en symboliek kunnen een gewelddadig beeld van iemand geven, ook als hij of zij er niet op uit is om daadwerkelijk geweld te plegen. Het is daarbij van belang om 'machogedrag' los te zien van daadwerkelijk strafbare feiten (vgl. Roks & van den Broek, 2020, pp. 138-139). Als er illegale wapens getoond worden, strafbare feiten worden bekend of anderen expliciet worden uitgedaagd kan dit reden zijn tot strafrechtelijke interventie. Het maakt daarbij vaak geen verschil of het gaat om muziekvideo's of uitingen op openbare sociale media; artistieke vrijheid kent grenzen. Als er sprake is van strafbare gedragingen kan er door het Openbaar Ministerie bijvoorbeeld verboden en huiszoeken worden ingezet.

Het is echter behulpzaam om, voordat overgegaan wordt tot strafrechtelijke instrumenten, twee punten af te wegen. (1) Zijn de symbolen en uitingen met de juiste context geduid? Vele symbolen en online uitingen zijn namelijk 'stoerdoenerij', wat binnen de straatcultuur vaak voorkomt. Daarom kan het raadzaam zijn om een [expert](#) te raadplegen die drillrap en de straatcultuur kunnen duiden. (2) Probeer, eventueel in samenspraak met partners, af te wegen of preventieve interventies alsnog wenselijk zijn.

Dat niet alle uitingen en symbolen letterlijk geïnterpreteerd horen te worden, betekent niet dat dit niet serieus genomen moet worden. Bepaalde uitingen en symbolen binnen de muziek en op sociale media kunnen wel degelijk gevaarlijke gevolgen hebben. Er is professionals dan ook veel aan gelegen om het gesprek aan te gaan en jongeren hierop te attenderen. Door binnen juridische kaders zelf online te monitoren kunnen vroege zorgwekkende signalen opgepikt worden en kunnen conflicten en escalaties tijdig gesignaleerd worden (vgl. Roks & van den Broek, 2020, pp. 137-138; de Jong, 2021, p. 163). Verder is het belangrijk om niet de muziek te criminaliseren, maar te richten op het gedrag. Door professionele muzikale begeleiding kunnen talenten en passie gebruikt worden om gesprekken aan te gaan. Hierbij kunnen jongeren bewust gemaakt worden van de gevaren die schuilen bij buitensporige en gewelddadige teksten of symbolen. **Muziek is vaak een passie van drillrappers en kan daardoor aangegrepen worden als verbindingsmiddel.** Voornamelijk bij de 'nieuwe aanwas' kan dit effectief zijn, voordat zij al een bepaald imago opgebouwd hebben via hun muziek.

## MAAK JONGEREN ONLINE WEERBAAR

---

Onderzoek heeft aangetoond dat jongeren zich in een online bubbel kunnen begeven. Binnen deze bubbel kunnen zij continu gewelddadige inhoud, zoals drill muziekvideo's, te zien krijgen (Legerstee & Lutkenhaus, 2021). Omdat jongeren geen onderscheid maken tussen online en offline werkelijkheden, kunnen zij de online inhoud als de enige werkelijkheid zien. Het is lastig, al dan niet praktisch onmogelijk, om jongeren te weerhouden van het tegenkomen van gewelddadige beelden en teksten op het internet. Toch kunnen ze weerbaarder gemaakt worden voor dergelijke beelden en teksten. Door hen bewust te maken van het feit dat de uitingen en symbolen in drillrap niet altijd overeenkomen met de werkelijkheid kunnen jongeren drillrap bezien als een muzikale performance (vgl. Roks & van den Broek, 2020, p. 137). Op deze manier kunnen professionals jongeren ervan weerhouden om een bepaalde levensstijl te imiteren die zij online zien en als de werkelijkheid ervaren.



## BEREIK JONGEREN MET BEHULP VAN HUN LOKALE EN SOCIALE CONTEXT

---

Vele drillrappers zetten het beeld van zichzelf neer dat zij alleen maar met criminele of gewelddadige activiteiten bezig zijn. Wanneer jongeren dat niet doen zijn zij in de ogen van hun tegenstanders immers aan het *lacken*, wat statusverlagend is. Het is natuurlijk praktisch onmogelijk om altijd bezig te zijn met illegaliteit; drillrappers kunnen een school, baan, sport of familie hebben. Het feit dat een jongere drillrap maakt kan daarbij iets zeggen over de sociale en lokale context waar hij zich in bevindt. Het kan een bepaalde verbondenheid met een buurt, met een vriendengroep of met muziek aantonen. Door goed te luisteren en te kijken naar drillmuziek kan men dus iets leren over de identiteit van een persoon, zijn sociale netwerk en zijn leefomgeving.

Om een jongere te bereiken die bezig is met drillrap kan het sociale netwerk worden ingezet dat hoort bij de subcultuur en de lokale omstandigheden. Zo beveelt Amsterdams onderzoek aan om eventueel het 'ondersteunend personeel' te betrekken in het contact met drillrappers (de Jong, 2021, p. 164). Hierbij kan gedacht worden aan videografen, beatproducenten, labelbazen en managements. Ook is er in Amsterdam een netwerk van '*credible messengers*' actief, mensen die de straatcultuur kennen en jongeren op een geloofwaardige manier kunnen benaderen. Er zijn dus meerdere routes die gebruikt kunnen worden voor toenadering en contact, welke afhankelijk kunnen zijn van hun sociale en lokale context.

## PAS OP VOOR HET BEVESTIGEN VAN IMAGO'S

Drillrappers willen anderen er graag van overtuigen dat zij gewelddadig en crimineel zijn. Het is belangrijk dat professionals ervoor waken om dergelijke imago's te bevestigen met hun woordgebruik. Wanneer drillrappers bijvoorbeeld worden bestempeld als 'gangleden' en drillgroepen 'gangs' genoemd worden, wordt hen (ongewild) een plezier gedaan. De identiteit die zij zichzelf aanmeten wordt dan door anderen bevestigd. Dat kan hen aanmoedigen om naar deze gevaarlijke of criminele identiteit te handelen. Rotterdams onderzoek vermeldt eveneens dat berichtgeving in de media over drillrap, waarbij de buurt afgeschilderd wordt als levensgevaarlijk, ongewild bij kan dragen aan het narratief wat jongeren juist van de buurt proberen te schetsen (Roks & van den Broek, 2020, pp. 134-135). Hierdoor kan er een overdreven beeld ontstaan waarbij jongeren in de buurt ook daadwerkelijk denken dat het daar levensgevaarlijk is, met alle negatieve gevolgen van dien. **Het is dus van belang om de positieve karaktereigenschappen te benoemen en niet mee te gaan in hun narratief.** Iemand kan een getalenteerde 'rapper' of 'ondernemer' zijn, maar door bijvoorbeeld mee te gaan in het 'gang' narratief wordt hun gevaarlijke zelfbeeld bevestigd.

## HELP JONGEREN OM IMAGO'S LOS TE LATEN

Jongeren kunnen ook aangespoord of begeleid worden om juist afstand te doen van hun opgebouwde imago. Ondanks dat dit lastiger is dan wanneer er vroegtijdig geïntervenieerd wordt, bestaan er alsnog mogelijkheden en juridische handvatten om bijvoorbeeld content offline te halen. Zo bestaat er binnen Europese wet- en regelgeving het 'recht om vergeten te worden'. Hierbij hebben individuen onder bepaalde omstandigheden het recht om persoonlijke informatie die op het internet staat verwijderd te hebben (Stuart, 2020, p. 207). Rotterdams onderzoek stelt dat professionals hulp kunnen bieden aan welwillende jongeren die hier niet de juiste (juridische) weg in weten te vinden (Roks & van den Broek, 2020, p. 136). Het is dan ook raadzaam om jongeren te begeleiden in het nemen van de juiste stappen om een bepaald (online) imago achter zich te laten.

## EIGEN VERDIEPING IN DRILLRAP

Zoals het bovenstaande heeft geschetst, maakt het feit dat een jongere bezig is met drillrap hem niet daadwerkelijk gewelddadig. Toch kan dat vanwege onbegrip van de muziek en de omringende subcultuur soms moeilijk te vatten zijn. Gelukkig zijn er [experts](#) die geraadpleegd kunnen worden om hier wegwijs in te worden. Ook zijn er vele openbare hulpbronnen (documentaires, podcasts en colleges) die niet alleen kunnen helpen in het volgen van de laatste ontwikkelingen of het begrijpen van de muziek, maar ook inzicht kunnen geven in de belevingswereld van drillrappers. Om deze reden wordt er hieronder een globaal overzicht gegeven van openbare bronnen die men daarvoor kan raadplegen.

# OPENBARE HULPBRONNEN

## PROJECT ISMAIL: DRILLRAP (NPO 3)

2 x 45 minuten

Ismail Ilgün spreekt in deze [tweedelige documentaire](#) met vele drillrappers, videografen, beatproducenten en andere betrokkenen om 'de persoon achter het masker' te onthullen. In aflevering 2 wordt onder andere ingegaan op de aanpakken en interventies die vanuit de Gemeente Amsterdam en haar partners opgezet zijn, zoals bijvoorbeeld [Amsterdam Ontwapent](#).



## DANNY OP STRAAT (NPO 3)

[Zorgt drill rap voor dodelijke steekpartijen?](#) (S1E1) (± 15 minuten)

[Drill-rappers scoren met punten messteken](#) (S2E2) (± 16 minuten)

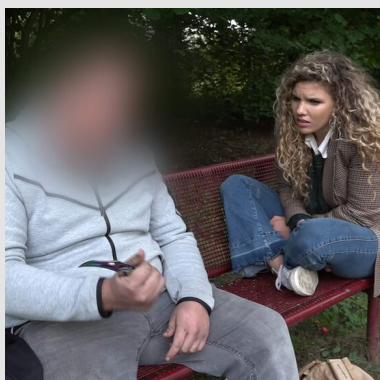
[Werkt een messenverbod voor minderjarigen wel?](#) (S2E11) (± 16 minuten)

Danny Op Straat is een programma op NPO 3 waar Danny Ghosen in verschillende afleveringen verslag doet van de straatcultuur. Zo spreekt hij in drie afleveringen ook met drillrappers en betrokkenen om enerzijds de drillcultuur bloot te leggen en anderzijds het vermeende verband met geweld en messenbezit te bespreken.

## VEROORZAAKT DRILLRAP DODELIJKE STEEKPARTIJEN?

Robby Roks bij de Universiteit van Nederland  
± 16 minuten

In dit [mini-college](#) legt Robby Roks, criminoloog aan de Erasmus Universiteit, de geschiedenis en context van drillrap uit. Daarna stelt hij het verband met dodelijke steekpartijen aan de kaak.



## DROP IT! (NPO 3)

± 39 minuten

In het kader van de landelijke wapeninleveractie (oktober 2021) doen Dwight van van den Vijver en Rachel Rosier verslag van de wapenproblematiek. In [aflevering 1](#) (vanaf minuut 25) spreekt Rachel met drillrappers. Zij vertellen waarom ze drillrap maken en delen het verhaal achter bepaalde uitingen in hun muziek.





## DRILLRAP EN STEEKINCIDENTEN: FEITEN EN FABELS

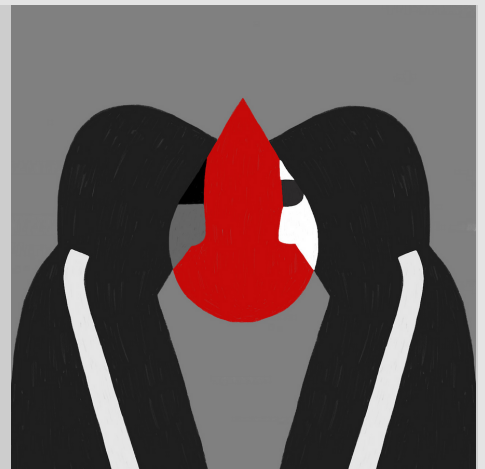
*Robby Roks en Jeroen van den Broek bij Podcast de Criminoloog  
± 53 minuten*

In deze [podcast](#), die te beluisteren is via Spotify en Apple Podcast, wordt het gesprek aangegaan met criminologen Robby Roks en Jeroen van den Broek van de Erasmus Universiteit. Zij hebben onderzoek gedaan naar de drillscene in Rotterdam en hebben onderzocht of er een causaal verband bestaat met steekincidenten.

## KLEINE JONGENS STEKEN NIET

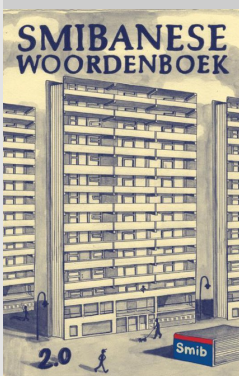
*Hassan Bahara en Nadia Ezzeroili (Volkskrant)  
Drie afleveringen (31 min, 41 min & 42 min)*

Hassan Bahara en Nadia Ezzeroili van de Volkskrant bespreken in deze [driedelige podcastserie](#) de Nederlandse drillscene via verhalen en interviews met experts en familie. Ook bespreken ze in de laatste aflevering hoe de gewelddadige drillcultuur en het algemene messenbezit onder jongeren tegengegaan kan worden.

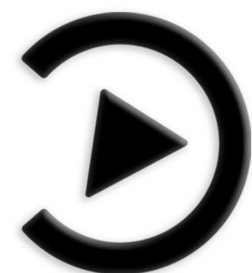


## EIGEN DUIDING

Ondanks dat de tekst binnen drillrap voor velen lastig is om te duiden, zijn er een aantal hulpbronnen die gebruikt kunnen worden. Zo staan van vele (populaire) drillnummers de tekst op [rapgenius](#), waarbij de betekenis van de tekst soms toegelicht wordt. Ook kan het [Smibanese woordenboek](#) (online te bestellen) geraadpleegd worden, wat gezien kan worden als het woordenboek voor de Nederlandse straattaal. Binnen Nederlandse drill worden ook veel termen uit Britse drillrap gebruikt; een Engelse *Reddit* gebruiker heeft hier een zeer [uitgebreide woordenlijst](#) van gemaakt. Om op de hoogte te blijven van de nieuwste muziek kan het YouTube kanaal [Pressplay Media NL](#) geraadpleegd worden, waar vele nieuwe drillnummers (en zogenaamde 'freestyles') van opkomende en populaire artiesten geplaatst worden.



GENIUS



# EXPERT LIJST

Drillrap kan lastig te duiden zijn. Ontwikkelingen gaan in een rap tempo en het kan daarom een uitdaging zijn om deze op de voet te volgen. Om deze redenen kan het voor professionals prettig zijn om vragen over drillrap direct aan anderen te kunnen stellen. Vanuit de Gemeente Amsterdam wordt geïnvesteerd in kennisvergaring en kennisverspreiding over drillrap, onder andere door onderzoek uit te voeren. Ook bij de partners van de Gemeente Amsterdam zit veel kennis over drillrap, die vanuit hun rol en organisatie unieke inzichten kunnen geven. In de onderstaande lijst staan daarom contactgegevens van personen die door professionals benaderd kunnen worden. Zij kunnen wellicht antwoorden bieden op drill-gerelateerde vragen en daarbij helpen om het fenomeen beter te duiden. Dit is niet een algehele lijst, maar biedt wel een aantal contactpersonen binnen Amsterdam die hiervoor benaderbaar zijn.

**JORAN DE JONG**  
NETWERKMAKELAAR

*Gemeente Amsterdam  
Actiecentrum Veiligheid en Zorg  
joran.de.jong@amsterdam.nl*

**SAFOAN MOKHTARI**  
PROJECTLEIDER JEUGD & VEILIGHEID

*Gemeente Amsterdam  
Stadsdeel Zuid-Oost  
s.mokhtari@amsterdam.nl*

**LIDWIEN VAN DEN BROEK**  
PROJECTLEIDER JEUGD & VEILIGHEID

*Gemeente Amsterdam  
Stadsdeel Zuid  
l.van.den.broek@amsterdam.nl*

**JESSE KUHLMANN**  
SENIOR INTELLIGENCE

*Politie Amsterdam  
jesse.kuhlmann@politie.nl*

**VIRGIL TEVREDEN**  
OPRICHTER STICHTING JONGEREN DIE HET KUNNEN

*Jongeren Die Het Kunnen  
v.tevreden@jongerendiehetkunnen.nl*

# REFERENTIELIJST

## ARTIKELLEN

- Bahara, H. (2019). Is drillmuziek de katalysator voor de recente geweldsgolf onder jongeren? Geraadpleegd 18 oktober 2021, van <https://tinyurl.com/vucf33b4>.
- De Jong, J. (2021). *Favourite Rappers or Favourite Cappers?* Utrecht: Universiteit Utrecht (Ongepubliceerde masterscriptie).
- Fatsis, L. (2019). Policing the beats: The criminalisation of UK drill and grime music by the London Metropolitan Police. *The sociological review*, 67(6), 1300-1316.
- Ilan, J. (2020). Digital street culture decoded: why criminalizing drill music is street illiterate and counterproductive. *British Journal of Criminology*, 60(4), 994-1013.
- Legerstee, J. & Lutkenhaus, R. (2021). *Internetculturen en Messen*. Rotterdam: New Momentum BV.
- Lynes, A., Kelly, C., & Kelly, E. (2020). Thug Life: Drill music as a periscope into urban violence in the consumer age. *The British Journal of Criminology*, 60(5), 1201-1219.
- Roks, R. A. & van den Broek, J. B. A. (2020). *Cappen voor Clout?* Geraadpleegd op 18 oktober 2021, van <https://www.eur.nl/media/92463>.
- Scott, C. D. (2020). Policing Black sound: performing UK Grime and Rap music under Routinised surveillance. *Soundings*, 75, 55-65.
- Stuart, F. (2020). *Ballad of the bullet: Gangs, drill music, and the power of online infamy*. Princeton: Princeton University Press.
- Thapar, C. (2017). From Chicago to Brixton: The surprising rise of UK drill. Geraadpleegd op 18 oktober 2021, van <https://www.factmag.com/2017/04/27/uk-drill-chicago-brixton/>.

## ILLUSTRATIES

- Annminima. (n.d.). Cameraman. Geraadpleegd op 18 oktober 2021, van <https://www.dreamstime.com/stock-photos-cameraman-image20806233>.
- Bierma, S. De opkomst van Amsterdamse drillrap: 'Er is een overlap met criminaliteit'. Geraadpleegd op 18 oktober 2021, van <https://tinyurl.com/y8dw624b>.
- rob zs (2021). Shutterstock Profiel. Geraadpleegd op 18 oktober 2021, van <https://www.shutterstock.com/nl/g/Rob+Z>.
- Venema, A. Steken voor de status. Geraadpleegd op 18 oktober 2021, van <https://www.groene.nl/artikel/steken-voor-de-status>.